JulkICT

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtiovarainministeriön lausunto Kansalaisen asiointitili -sähköisen tiedoksiantojärjestelmän kehittäminen

Kansalaisen asiointitilipalvelua on kehitetty ja tuotettu valtiovarainministeriön johdolla vuodesta 2009. Palvelun keskeisenä ajatuksena on ollut tuottaa sähköisen tiedoksiannon ratkaisu, jolla on mahdollista toteuttaa myös luottamuksellisen tiedon tiedoksianto sekä todisteellinen sähköinen tiedoksianto.

Valtion tieto- ja viestintätekninen keskus Valtori toteuttaa parhaillaan asiointitilipalvelun korvaavaa ratkaisua, Viestinvälityspalvelua. Uuden teknisen järjestelmän toteutuksen yhteydessä toteutetaan merkittävä toiminnallinen muutos viranomaisten tiedoksiantoprosessiin. Uuden palvelun keskeinen ominaisuus on viestioperaattoritoiminta, joka mahdollistaa viranomaisten tiedoksiantoviestinnän digitalisoinnin riippumatta siitä missä formaatissa vastaanottaja tiedoksiannon haluaa vastaanottaa.

Toiminnan keskeinen idea on, että jokaisella kansalaisella ja yrityksellä on viestinvälityspalvelussa oma ”tili” ilman erillistä perustamista. Viestinvälityspalvelua on tarkoitus hallita Kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelmassa toteutettavien kansalaisen sekä yrityksen palvelunäkymien kautta. Kansalaisilla on mahdollisuus valita vastaanottokanavaksi paperipostitus tai sähköinen tiedoksianto maksutta Viestinvälityspalvelun kautta palvelunäkymiin. Yrityksille on tarkoitus tarjota vain sähköinen tiedoksianto Yrityksen palvelunäkymiin. Mahdollisuutta vastaanottaa viestejä johonkin yksityisen palvelutarjoajan sähköiseen palveluun selvitetään osana Kansallisen palveluarkkitehtuurin ohjelmaa.

Viestinvälityspalvelun kautta on tarkoitus myös tarjota mahdollisuus nähdä viestiloki, jossa olisi nähtävillä ainakin viitetiedot myös paperipostissa toimitetuista tiedoksiannoista. Viestinvälityspalvelun sähköisen tiedoksiannon kustannukset on tarkoitus kattaa keskitetysti. Paperisten tiedoksiantojen kustannukset on tarkoitus laskuttaa lähettävältä viranomaiselta, aivan kuten viranomaiset toimivat nykyisin Postin tai sen alihankkijoina toimivien viestioperaattoreiden kanssa.

Tavoitellussa toimintamallissa viranomaisten ei esimerkiksi tarvitse ylläpitää tiedoksiannon vaatimaa sähköisen tiedoksiannon suostumusrekisteriä. Lisäksi viestinvälityspalvelussa voidaan tarvittaessa keskistetysti hakea tiedoksiantoihin myös vastaanottajan postiosoitetiedot, jos näitä tietoja ei ole viranomaisella. Laissa hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (HE tarkoitus antaa kevätkaudella 2016) säädettäisiin suostumusrekisteristä, johon henkilö voisi antaa yleisen suostumuksen vastaanottaa viranomaisten tiedoksiantoja sähköisesti ja viranomaiset voisivat luottaa mainittuun rekisteriin merkittyyn tietoon tiedoksiantoa suorittaessaan. Edellä esitetyillä muutoksilla pyritään siihen, että julkisen hallinnon organisaatioiden tiedoksiannon toteutusta voidaan

merkittävästi suoraviivaistaa ja tarjota parempaa palvelua julkisen hallinnon asiakkaille ja viranomaisille.

Ulosottoasioiden tiedoksiannossa voitaisiin myös hyödyntää edelläkuvattua tiedoksiantomenettelyä koskevaa yleisten suostumusten rekisteriä. Harkittavana on myös, pyydetäänkö suostumusrekisteriä koskevan sääntelyn voimaantulon yhteydessä jo asiointitilin käyttäjiksi liittyneiltä (ja käyttöehdoissa sähköisen tiedoksiantotavan hyväksyneiltä) henkilöiltä uudelleen suostumus sähköiseen tiedoksiantoon. Suostumusta pyydettäessä tullaan vielä erityisesti korostamaan suostumuksen merkitystä – eli sitä, että tiedoksiannot tulevat sen antamisen jälkeen sähköisesti ja se koskee kaikkia viranomaisia, jotka ovat liittäneet palveluitaan asiointitiliin.

Jo ennen hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettavan lain voimaantuloa on mahdollista vähäisin kustannuksin yleisesti informoida käyttäjiä asiointitilin internetsivuilla siitä, että myös ulosoton tiedoksiannot tulevat jatkossa sähköisesti niille, jotka ovat hyväksyneet asiointitilin käyttöehdot.

Hallinnon yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja koskevaan hallituksen esitykseen annetuista lausunnoista kävi ilmi, että useat viranomaiset toivovat sähköistä tiedoksiantoa koskevan säädännön ja käytännön sujuvoittamista. Myös valtiovarainministeriö kannattaa sitä, että tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä sujuvoitettaisiin lähitulevaisuudessa siten, että sähköisestä tiedoksiannosta voitaisiin tehdä pääsääntöinen tiedoksiantotapa. Tämä edellyttäisi mm. hallintolain ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamista.

Edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen valtiovarainministeriö pitää ulosottokaaren muutosesitykseen sisältyvää sähköisen tiedoksiannon käyttöä koskevaa ehdotusta perusteltuna. Jatkovalmistelussa olevaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettavaan lakiin sisältyy yleisesti viranomaistiedoksiantojen osalta vastaavaan lopputulokseen johtavaa sääntelyä.